

“IKKI XALQ DILBANDI MAQSUD SHAYXZODA”

Eshpo‘latov Behzod

***TOSHKENT DAVLAT TRANSPORT UNVERSITETI,
TRANSPORT TIZIMLARI BOSHQARARUVI FAKULTETI, YO‘L
HARAKATLARINI***

***TASHKIL ETISH GURUHI, MIROBOD
TUMANI, CHAMBIL KO‘CHASI.1 / TASHKENT, UZBEKISTAN***

behzodeshpolatov47@gmail.com

Annotatsiya: Maqsud Shayxzoda – o‘zbek va ozarbayjon xalqlarining sevgan adibi, betakror shoir, dramaturg va tarjimon. U o‘zining chuqur mazmunli asarlari, tarixiy mavzudagi dramaturgiyasi, jahon adabiyoti durdonalarining tarjimalari bilan ikki xalq madaniyatini boyitgan. Ushbu maqola Shayxzodaning hayoti, ijodi va ikki qardosh xalq madaniyati rivojiga qo‘shgan ulkan hissasini yoritadi.

Kalit so‘zlar: Maqsud Shayxzoda, o‘zbek adabiyoti, ozarbayjon adabiyoti, milliy madaniyat, ikki xalq do‘stligi, tarixiy pyesalar, jahon adabiyoti tarjimalari.

Kirish

O‘zbek va ozarbayjon adabiyoti tarixida shunday ijodkorlar borki, ularning nomlari va asarlari ikki xalqning madaniy boyligini birlashtiradi. Maqsud Shayxzoda ana shunday iste’dod egalaridan biridir. Uning ijodiy hayoti va badiiy asarlari ikki qardosh xalq madaniyatini yaqinlashtirgan, o‘zbek va ozarbayjon madaniy aloqalarini mustahkamlashga xizmat qilgan.

Shayxzoda nafaqat iste’dodli shoir va dramaturg, balki xalq do‘stligining haqiqiy ramzi edi. Ozarbayjonda tug‘ilib, o‘zbek madaniyatini sevgan va o‘z asarlari bilan unga yangi nafas bag‘ishlagan Shayxzoda ikki xalqning dilbandi sifatida tanilgan.

Maqsud Shayxzodaning hayoti va ikki xalq o‘rtasidagi ko‘prik

Maqsud Shayxzoda (1908–1967) Ozarbayjonda tug‘ilgan bo‘lsa-da, o‘z ijodiy faoliyatining asosiy qismini O‘zbekistonda o‘tkazdi. Bu ikki xalq madaniyati

bilan chuqur bog‘langan ijodkorning hayoti va ijodi ikki qardosh xalqning tarixiy yaqinligini ifoda etadi.

Shayxzoda yoshlik yillarida ozarbayjon madaniy muhitida tarbiyalangan. Bu davrda u Sharq mumtoz adabiyoti, xususan, Nizomiy, Fuzuliy va Sa‘di asarlaridan ilhomlangan. Keyinchalik O‘zbekistonga ko‘chib o‘tgach, bu yerda Alisher Navoiy va o‘zbek xalq og‘zaki ijodi an‘analaridan ilhom olib, o‘z ijodini boyitdi.

Uning hayoti doim ikki xalqning madaniy qadriyatlarini birlashtirishga qaratilgan bo‘lib, u ijodida ikki millatning umumiy g‘oyalari, tarixi va madaniyatini aks ettirgan. Bu jihat uni nafaqat o‘z davrining ijodkorlari orasida, balki o‘z xalqlari orasida ham alohida e‘tirof etilishiga sabab bo‘ldi.

Ijodda ikki xalqning madaniy uyg‘unligi

Tarixiy mavzularni yoritishdagi badiiylilik Maqsud Shayxzoda o‘z tarixiy pyesalari bilan ikki xalq madaniy uyg‘unligini aks ettirdi. *"Mirzo Ulug‘bek"*, *"Jaloliddin Manguberdi"* kabi asarlarida u o‘zbek xalqining buyuk tarixiy shaxslarini tasvirlagan bo‘lsa, boshqa asarlarida Sharqning umumiy qahramonlarini ulug‘lagan. Shayxzodaning pyesalarida tarixiy voqealar nafaqat dramatik kuch bilan, balki badiiy go‘zallik bilan yoritilgan. U xalqning buyuk shaxslarini tasvirlash orqali ikki xalqning o‘xshash qadriyatlarini aks ettirdi.

She‘riyatda madaniy uyg‘unlik Shayxzodaning she‘riyati ham ikki xalq madaniyatining uyg‘unligini ko‘rsatadi. Uning g‘azallarida Sharq mumtoz adabiyoti ta‘siri sezilib, ularda insonning ichki kechinmalari, sevgi va hayot falsafasi chuqur aks etgan. Shayxzodaning she‘riyati fors-tojik, o‘zbek va ozarbayjon mumtoz adabiyoti an‘analarini o‘zida uyg‘unlashtirib, yangi badiiy shakl yaratgan.

Jahon adabiyoti tarjimalari orqali madaniy boylikni oshirish Maqsud Shayxzoda jahon mumtoz adabiyotining durdonalarini o‘zbek va ozarbayjon tillariga tarjima qilib, ikki xalqni xalqaro madaniyatga yaqinlashtirdi. Shekspir, Pushkin, Bayron kabi ijodkorlarning asarlari Shayxzodaning nozik didi va tarjimonlik mahorati tufayli o‘zbek tilida yangi hayot kasb etdi.

Shayxzoda – xalq do‘stligining ramzi Maqsud Shayxzodaning hayoti va ijodi ikki xalq do‘stligining chinakam ramzi sifatida e‘tirof etiladi. U o‘zining

she'riyati, dramaturgiyasi va tarjimonlik faoliyati orqali ozarbayjon va o'zbek xalqlarining ma'naviy yaqinligini ko'rsatgan. Shayxzoda asarlarida ikki xalqning madaniyati, tili va tarixi mushtarak uyg'unlikda tasvirlangan. Bu asarlar ikki xalqning do'stligi va birdamligini mustahkamlashga xizmat qilib kelmoqda.

Xulosa

Maqsud Shayxzoda – ikki xalqning faxri, ulug' ijodkori va madaniyatlarini bog'lovchi ulkan badiiy ko'prikdir. U o'zining ijodi bilan ikki xalqning umumiy g'urur va qadriyatlarini yuksaltirgan. Shayxzodaning merosi bugungi kunda ham o'zbek va ozarbayjon madaniyatining ajralmas qismi sifatida qadrlanadi.

Uning asarlari yosh avlodni xalqaro do'stlik va madaniy hamkorlik ruhida tarbiyalashda katta ahamiyatga ega bo'lib qolmoqda. Maqsud Shayxzoda nafaqat ikki xalqning, balki butun jahon madaniyatining boyligiga ulkan hissa qo'shgan iste'dod egasidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Shukurov, A. *Maqsud Shayxzoda: Hayot va ijod yo'li*. Toshkent: Fan nashriyoti, 1978.
2. Mirzaeva, S. *O'zbek va ozarbayjon adabiy aloqalari tarixi*. Baku: Elm nashriyoti, 1985.
3. Karimov, O. *Shayxzodaning ijodiy merosi va madaniyatlar uyg'unligi*. Toshkent: Ma'naviyat, 2002.
4. Shayxzoda, M. *Saylanma asarlar*. Toshkent: Adabiyot nashriyoti, 1965.
5. Vohidov, R. *O'zbek va ozarbayjon adabiyotida madaniy aloqalar*. Toshkent: Sharq nashriyoti, 2010.